

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ (UNEC)

FAKÜLTƏ: İQTİSADİYYAT VƏ İDARƏETMƏ

Təsdiq edirəm:

“İqtisadiyyat” kafedrasının müdiri:

i.ü.f.d.,dos. S.İ. Hümbətova

“ƏMƏYİN İQTİSADİYYATI” fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(Syllabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00307
Fənnin növü:	əsas
Tədris semestri:	payız
Tədris forması:	Əyani, distant
Fakültə:	İqtisadiyyat və idarəetmə
Tədris yükü:	60 saat (30/30)
Kredit sayı:	4

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:

İş telefonu: 012-564-37-06

Tələbələr üçün qəbul vaxtları: II, IV günlər 14.00-18.00-dək

III. Fənnin təsviri

“Əməyin İqtisadiyyatı” UNEC-də bakalavr tələbələri üçün hazırlanmış bir semestrlik kursdur. Kurs, tətbiqi mikroiqtisadi nəzəriyyəyə və empirik təhlillərə əsaslanır. Kursda nəzəriyyə və dövlət siyasəti arasındakı əlaqəyə xüsusilə əhəmiyyət verilir. Əhatə etdiyi mövzular: əmək təklifi və tələbi, vergilər və transfertlər, minimum əmək haqqı, immiqrasiya, insan kapitalı, təhsil istehsalı, qeyri-bərabərlik, diskriminasiya, həmkarlar ittifaqları və tətillər, işsizlik.

IV. Fənnin məqsədi və vəzifələri

Kursun əsas məqsədi, tələbələri əməyin iqtisadiyyatı kimi maraqlı tətbiqi sahə ilə tanış etməkdir. Kursboyu aparıcı fikir ondan ibarətdir ki, iqtisadiyyat faktiki davranışı izah etmək üçün nəzərdə tutulmuş empirik bir elmdir (teoremlər toplusu deyil). Bundan əlavə, əmək bazarı çoxsaylı mühüm iqtisadi siyasətlər və institutlar- əmək haqqı vergiləri, minimum əmək haqqı, kollektiv müqavilə və.s. - üçün oyun meydanıdır. Əmək iqtisadçılarının əsas vəzifəsi bazarların bu tənzimləmələr çərçivəsində necə işlədiyini izah etməkdir.

V. Fənnin təlim nəticələri:

- Əmək bazarının xüsusiyyətlərini bilmək
- Əmək təklifinə təsir göstərən amilləri şərh etməyi bacarmaq
- Əmək tələbinə təsir edən amillərin qısa və uzun dövrdəki fərqlərini bilmək
- Əmək bazarının tarazlığını təhlil etməyi bacarmaq
- Əmək haqqı nəzəriyyələrini şərh etməyi bacarmaq

VI. Fənnin mühazirə mövzuları

1. Əmək iqtisadiyyatına giriş və əsas anlayışlar
2. Əmək təklifi
3. Əmək tələbi
4. Əmək bazarının tarazlığı
5. İnsan kapitalı və işçi qüvvəsinin keyfiyyəti
6. Əmək haqqı fərqləri
7. Əmək haqqı strukturu
8. Məhsuldarlıq və əməyin mobilliyi
9. Əmək bazarında diskriminasiya
10. Həmkarlar İttifaqının iqtisadi təsirləri
11. Stimullaşdırıcı tədbirlər və ödəmələr
12. İşsizlik və onun həyat səviyyəsinə təsiri
13. Azərbaycanda əmək bazarı və məşğulluq siyasəti
14. Beynəlxalq Əmək Bazarı

VII. Prerekvizitlər

- Mikroiqtisadiyyat
- Statistika və ya Ekonometrika

VIII. Fənnin tədris metodologiyası

Kursda aşağıdakı tədris metod və formalarından istifadə edilir:

- Mühazirələr
- Seminarlarda problem həlli və müzakirə
- Kompüter laboratoriyalarında müstəqil iş (Excel və STATA proqramlarından istifadə edərək ev tapşırıqlarını yerinə yetirmək, iqtisadi məlumatlarla işləmək, internetdə araşdırma aparmaq)
- Ədəbiyyatla müstəqil iş
-

IX. Əsas dərslik və ədəbiyyat

1. George Borjas. Labor Economics. McGraw-Hill, 8th, 2021
2. George Borjas. Çalışma Ekonomisi. Dora Yayınları, 2015.
3. Tofiq Quliyev. Əməyin iqtisadiyyatı. Nağıl evi, 2003.

X. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	Ədəbiyyat
1	Əmək iqtisadiyyatına giriş və əsas anlayışlar	Əsas anlayışlar və faktlar. Əməyin iqtisadiyyatı tətbiqi mikroiqtisadiyyat kimi. Əməyin iqtisadiyyatı və ekonometrik metodlar. Əməyin iqtisadiyyatı və siyasət.	Borjas (2021), Mövzu 1. Quliyev (2003), Fəsil 1.
2	Əmək təklifi	Nə üçün əmək? Əmək təklifinin neoklassik nəzəriyyəsi. Seçimlər və büdcə məhdudluğu. Əmək təklifinə gəlirin təsirləri. Ekstensiv və intensiv marjlar. Əmək təklifi elastikliyin ölçülməsi. İşsizlik və işsizlik sığortası. Gəlirlərdən vergitutma.	Borjas (2021), Mövzu 2. Quliyev (2003), Fəsil 3.
3	Əmək tələbi	Əmək tələbi. Qısamüddətli və uzunmüddətli dövrdə əmək tələbi. Marşal Qaydaları. Minimum əmək haqqı.	Borjas (2021), Mövzu 3.
4	Əmək bazarının tarazlığı	Rəqabətli əmək bazarı. Monopsoniya. İmmiqrasiyanın təsiri.	Borjas (2021), Mövzu 4. Quliyev (2003), Fəsil 5.
5	İnsan kapitalı və işçi qüvvəsinin keyfiyyəti	Təhsil və təlim investisiya. İnsan kapitalının iqtisadi qazancı. Təhsil istehsalı. Siqnallaşma müzakirəsi. Təlim proqramları.	Borjas (2021), Mövzu 6. Quliyev (2003), Fəsil 4.
6	Əmək haqqı fərqləri	Risqli iş yerləri bazarı. Risqin kompensasiyası.	Borjas (2021), Mövzu 5. Quliyev (2003) Fəsil 9,
7	Əmək haqqı strukturu	Gəlirlərin bölgüsü. Qeyri-bərabərliyin ölçülməsi. Əmək haqqı strukturu. Əmək haqqlarında qeyri-bərabərliyin səbəbi.	Borjas (2021), Mövzu 7. Quliyev (2003), Fəsil 7.
8	Məhsuldarlıq və əməyin mobilliyi	Miqrasiya insan kapitalı investisiyası kimi. İşyeri dövriyyəsi və uyğunluq. Nəsillərarası mobillik.	Borjas (2021), Mövzu 8. Quliyev (2003), Fəsil 2,3.
9	Əmək bazarında	Diskriminasiya və növləri. Anti-	Borjas (2021), Mövzu 9.

	diskriminasiya	diskriminasiya siyasətinin təsirləri.	
10	Həmkarlar İttifaqının iqtisadi təsirləri	Həmkarlar təşkilatları. Həmkarlarda birləşmənin səbəbləri. Həmkarlar və resurs bölgüsü. Həmkarların müzakirələri. Həmkarlar təşkilatının əmək haqqı təsirləri.	Borjas (2021), Mövzu 10.
11	Stimullaşdırıcı tədbirlər və ödəmələr	Stimullaşdırma ödəmələrinin növləri. Əmək stimulları və gecikmiş kompensasiya. Səmərəli əmək haqqları.	Borjas (2021), Mövzu 11. Quliyev (2003), Fəsil 12
12	İşsizlik və onun həyat səviyyəsinə təsiri	İşsizliyin növləri. İş axtarışı. İşsizliyin kompensasiyası. Filips əyrisi.	Borjas (2021), Mövzu 12.
13-14	Azərbaycanda əmək bazarı və məşğulluq siyasəti	Azərbaycanda əmək bazarının təhlili. Dövlətin məşğulluq siyasəti. Məşğulluq proqramları.	Quliyev (2003), Fəsil 6.
15	Beynəlxalq Əmək Bazarı	Beynəlxalq Əmək Bazarının xüsusiyyətləri, təhlili	Borjas (2021), Mövzu 15
Yekun imtahan			

UNEC-də təhsilalanların cari və aralıq qiymətləndirilməsi **QAYDALARI**

Əyani təhsilalma forması üzrə

UNEC-də bakalavriat və magistratura səviyyələrində təhsilin bütün illəri üzrə fənlərin attestasiyası hər biri 50 bal formalaşdıraraq cari və aralıq qiymətləndirmə (toplam 100 bal) əsasında həyata keçirilir. Cari qiymətləndirmə bakalavr və magistrantların bilik və bacarıqlarının semestr ərzində qiymətləndirilməsi, aralıq qiymətləndirmə isə imtahan sessiyası zamanı həyata keçirilən qiymətləndirmədir.

Cari qiymətləndirmə üzrə 50 bal bakalavr və magistrantların semestr ərzində topladıqları **aktivlik və ara qiymətləndirmə** ballarının cəmlənməsi ilə formalaşır. Aktivlik balı hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 20 bal ola bilər və bu bal fənlərin tədris növünə uyğun olaraq aşağıdakı qaydada formalaşır:

- tədrisi mühazirə və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə seminar dərslərində alınan ballar əsasında;
- tədrisi mühazirə, laboratoriya və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə laboratoriya işləri yerinə yetirilməsinə görə və seminar dərslərində alınan ballar əsasında;
- tədrisi mühazirə və laboratoriya dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə laboratoriya işlərinin yerinə yetirilməsi əsasında;
- tədrisi yalnız mühazirə dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə semestr layihələrinin yerinə yetirilməsi (MBA proqramında dərslər zamanı qiymətləndirmə) əsasında;
- qabiliyyət tələb edən fənlərdə fərdi işlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı praktik məşğələ müddətindəki fəaliyyət əsasında.

Hər semestrin əvvəlində bakalavr və magistrantlara təqdim edilən sillabuslarda hər bir fənn üzrə aktivlik balının necə formalaşması qaydası göstərilir.

Seminar dərslərində və praktik məşğələlərdə qiymətləndirmə 10 ballıq şkala əsasında həyata keçirilir və həmin ballar EDUMAN sistemində aşağıdakı nisbətlərdə hesaba alınır:

- 10 bal = 5 bal
- 9 bal = 4,5 bal
- 8 bal = 4 bal
- 7 bal = 3,5 bal

- 6 bal = 3 bal
- 5 bal = 2,5 bal
- 4 bal = 2 bal
- 3 bal = 1,5 bal
- 2 bal = 1 bal
- 1 bal = 0,5 bal

Qeyd: fənnin tədris növü mühazirə, seminar və laboratoriya olduğu zaman seminar dərsi üzrə bal nisbəti EDUMAN sistemində 10 bal = 2,5 bal nisbətinə uyğun hesaba alınır:

Seminar dərslərində (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) alınan ballar əsasında formalaşan yekun aktivlik balı aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$B = (((b_1+b_2+b_3+\dots+b_n)/s)*m)/10$$

Burada,

B - yekun aktivlik balı;

b - seminar dərslərində alınan müxtəlif ballar;

s - semestr ərzində verilən cavabların sayı;

m - aktivlik balına ayrılan maksimal bal;

10 - bir seminar dərslərində toplanan maksimal baldır.

Bakalavr və magistrantlar semestr ərzində cəmi 4 dəfə, hər dəfə isə 10 bal aldığı halda maksimal aktivlik balını - 20 balı toplamış olur. Bu halda nəticə sistemdə $((10+10+10+10)/4)*20/10 = 20$ olaraq hesaba alınır.

Maksimal bal toplaya bilməyənlər isə istədiyi halda 5-ci, 6-cı, 7-ci və s. dəfə cavab verməklə aktivlik balı toplaya bilərlər. Bu zaman müəllim ilkin olaraq həmin qrupda ümumilikdə 4 dəfə cavab verməyənlərdən başlamaqla növbəlilik prinsipi əsasında bakalavr və ya magistrantların cavab verməsi üçün imkan yaradır.

Bakalavr və magistrantlar semestr ərzində seminar dərslərində 4 dəfədən az cavab verdiyi halda çatışmayan cavab sayı sistem tərəfindən "0" bal olmaqla nəzərə alınır. Məsələn, əgər hər hansı təhsilalan bir fənn üzrə semestr ərzində cəmi 2 dəfə seminar dərslərində cavab verib və hər dəfə 10 bal aldığı halda onun yekun aktivlik balı hesablanan zaman həmin təhsilalanın nəticəsi $((10+10+0+0)/4)*20/10$ kimi hesablanır. Seminar dərslərində ümumiyyətlə balı olmayan tələbənin aktivlik balı isə "0" bal hesab edilir.

Semestr ərzində təhsilalanların hər bir fənn üzrə topladığı nəticə tam olmadığı halda semestrin sonunda sistem tərəfindən adi riyazi qaydada həmin nəticələr yuvarlaqlaşdırılır (məs. 6,5 bal – 7 bal kimi nəzərə alınır).

Ara qiymətləndirmə - hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada yazılı üsulda 8-ci və 9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir və təhsilalanlara həmin dövrə qədər mühazirəsi tamamlanmayan mövzu üzrə yazılı cavablandırılan sual təqdim edilmir.

Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 3 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Ara qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (habelə olduğu halda texniki problem yaranmış imtahanlar) 11-ci tədris həftəsi ərzində eyni qaydada ardıcıl günlərdə keçirilir.

Bakalavriat və magistratura səviyyələri üzrə təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmaz. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn

üzrə davamiyyətə görə bal verilmir. Qiyabi təhsilalma forması üzrə isə davamiyyət səviyyəsindən asılı olaraq maksimum 10 bal verilir.

Aralıq qiymətləndirmə - test, yazılı, qarışıq, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından biri ilə hər semestrin sonunda keçirilən sessiya imtahanıdır. Bu imtahanlarda təhsilalanların qiymətləndirilməsi 50 bal üzərindən hər bir imtahan üsulu üzrə müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə semestr ərzində keçilmiş bütün mövzular üzrə tərtib edilən testlər, yazılı və ya şifahi imtahan sualları (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) əsasında həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmənin cədvəli imtahanlar arasında minimum 2 gün fasilə verilməklə tərtib olunur. İmtahan cədvəli 13-cü tədris həftəsində UNEC-in saytında elan edilir.

Yazılı üsulunda (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 7 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Tədris növlərinə müvafiq olaraq **cari və aralıq qiymətləndirmə** aşağıdakı qaydada və bal nisbətində həyata keçirilir:

- Tədrisi mühazirə və seminar dərslərindən ibarət olmaqla həyata keçirilən fənlərdə cari qiymətləndirmə üzrə 50 balın 20 balı aktivlik balı hesabına (10 bal = 5 bal nisbətində seminar dərslərində toplanan bal), 30 balı isə ara qiymətləndirmə əsasında təmin edilir. Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal - yazılı üsulda keçirilən sessiya imtahanı əsasında formalaşır;

İMTAHAN VƏ İMTAHANA GƏDƏR TOPLANAN BALLAR ƏSASINDA SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

Qiyabi təhsilalma forması üzrə tələbələrin cari və aralıq qiymətləndirilməsi qaydası

Qiyabi təhsilalma formasında təhsilin bütün illərində tələbələrin fənlər üzrə attestasiyası cari və aralıq qiymətləndirmə əsasında həyata keçirilir. Cari qiymətləndirmə üzrə toplam - 30 bal, aralıq qiymətləndirmə üzrə isə 70 bal aşağıdakı qaydada formalaşır:

Cari qiymətləndirmə üzrə - 30 balın 10 balı tələbələrin dərslər davamiyyət səviyyəsinə görə, 20 bal isə mühazirə-məşğələ sessiyası müddətində tədris olunan fənlər üzrə eyni gündə keçirilən ara qiymətləndirmə əsasında formalaşdırılır. Ara qiymətləndirmə zamanı tələbələrə hər fənn üzrə 10 sual verilir və onların hər biri 2 bal nisbətində hesablanır. Səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir.

Ara qiymətləndirmə üçün tələbələrə hər bir fənnə 10 dəqiqə nisbətində (UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə fərqli vaxt müddətləri müəyyən edilən fənlər istisna olmaqla) ümumi vaxt verilir. Verilən ümumi vaxtın (məs. 3 fənnə görə 30 dəqiqənin) fənlər üzrə müxtəlif nisbətlərdə (məs. 1-ci fənnə 12 dəqiqə, 2-ci fənnə 8 dəqiqə, 3-cü fənnə 10 dəqiqə) istifadə

olunması hər bir tələbənin özü tərəfindən müəyyən olunur. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilmir.

Üzrlü ara qiymətləndirmə eyni qaydada aralıq qiymətləndirmə başlayana qədər keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə üzrə 70 bal - yalnız test üsulunda keçirilən sessiya imtahanı əsasında formalaşdırılır. Bu imtahanlarda tələbələrə 50 test tapşırığı təqdim olunur və onların hər biri 1,4 bal təmin edir. Səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Qiymətləndirmə zamanı hər bir tələbəyə UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilən vaxt müddəti verilir.

Üzrlü aralıq qiymətləndirmə imtahanları sessiya bitdikdən sonra növbəti semestr başlayana qədər (akademik təqvimlə müəyyən edilir) keçirilir.

QEYD: İmtahanda minimum 17 bal toplanmasa, imtahana qədər yığılan ballar toplanmayacaq.

Sillabusun məzmunu və strukturu ilə bağlı təklif olunan bu sənədin hazırlanması zamanı aşağıdakı mənbələrdən istifadə olunmuşdur:

- **MIT – Massachusetts Institute of Technology**
<https://ocw.mit.edu/courses/economics/14-64-labor-economics-and-public-policy-fall-2009/syllabus/>
- **University of California, Berkeley**
https://eml.berkeley.edu/~webfac/rasmus/e151_su09/e151syllabus.pdf
- **University of North Carolina-Chapel Hill**
https://econ.unc.edu/wp-content/uploads/sites/38/2020/05/ECON_480_001_A_2199.pdf
- **İstanbul Universiteti**
[http://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=713897&bid=1099&birim=calisma_ekonomisi_ve_endustri_iliskileri_lisans_programi_\(orgun_ogretim\)](http://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=713897&bid=1099&birim=calisma_ekonomisi_ve_endustri_iliskileri_lisans_programi_(orgun_ogretim))
- **Higher School of Economics**
https://www.hse.ru/data/2015/08/27/1097650282/Labour_syllabus.pdf